

The Role of Emotional Intelligence and Social Capital in Students' Academic Satisfaction

Nasser Seifollahi^{1*}, Nader Eskandari²

1. Associate Professor, Department of Management, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran
2. Master of Management, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran

(Received: November 12, 2020; Accepted: February 22, 2021)

Abstract

The purpose of this study was to investigate the effect of emotional intelligence and social capital on students' academic satisfaction at University of Mohaghegh Ardabili. This research was applied in terms of purpose and descriptive in terms of implementation method. The data collection tool was a standard questionnaire. Confirmatory factor analysis was used to assess the validity of the questionnaire and Cronbach's alpha was used to evaluate its reliability. The statistical population of the present study was comprised of 2674 graduate students of the University of Mohaghegh Ardabili (2018-2019). A sample of 336 students was selected through convenience sampling to answer the questionnaire. To test the research hypotheses, the structural equation modelling was applied using LISREL 8.58 software. Findings indicate the effect of emotional intelligence and social capital on students' academic satisfaction. The results also confirmed the mediating role of social capital.

Keywords

Emotional intelligence, Social capital, Academic satisfaction.

* **Corresponding Author, Email:** n.seifollahi@uma.ac.ir

نقش هوش هیجانی و سرمایه اجتماعی بر رضایت تحصیلی دانشجویان

ناصر سیف‌اللهی^{۱*}، نادر اسکندری^۲

۱. دانشیار گروه مدیریت دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

۲. کارشناس ارشد مدیریت دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

(تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۸/۲۲ - تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۱۲/۰۴)

چکیده

هدف تحقیق حاضر بررسی تأثیر هوش هیجانی و سرمایه اجتماعی بر رضایت تحصیلی دانشجویان دانشگاه محقق اردبیلی بود. این تحقیق از نظر هدف کاربردی و از نظر روش اجرا توصیفی بود. ابزار جمع‌آوری اطلاعات پرسشنامه استاندارد بود. جهت سنجش روایی پرسشنامه از روش تحلیل عاملی تأییدی و جهت ارزیابی پایایی آن از آلفای کرونباخ استفاده شد. جامعه آماری تحقیق دانشجویان کارشناسی ارشد ورودی سال ۱۳۹۷ - ۱۳۹۸ دانشگاه محقق اردبیلی، به تعداد ۲۶۷۴ نفر، بودند که نمونه‌ای متشکل از ۳۳۶ نفر به روش تصادفی در دسترس جهت پاسخگویی به پرسشنامه‌ها انتخاب شدند. جهت آزمون فرضیه‌های تحقیق از روش مدل‌سازی معادلات ساختاری به کمک نرم‌افزار لیزرل استفاده شد. یافته‌های پژوهش حاکی از تأیید تأثیر هوش هیجانی و سرمایه اجتماعی بر رضایت تحصیلی دانشجویان بود. همچنین نتایج نقش میانجی‌گری سرمایه اجتماعی را تأیید کرد.

کلیدواژگان

رضایت تحصیلی، سرمایه اجتماعی، هوش هیجانی.

مقدمه

آموزش بر مبنای انگیزش و رضایتمندی دانشجویان از تحصیل یکی از وظایف مهم نظام آموزش عالی است. زمانی که دانشجویان به دانشگاه می‌پیوندند مجموعه‌ای از خواسته‌ها، نیازها، و تجربیات گذشته را، که روی هم انتظارات آن‌ها از دانشگاه را شکل می‌دهد، با خود به همراه می‌آورند. واکنش و پاسخ دانشگاه در مقابل خواسته‌های آن‌ها تعیین‌کننده نگرش مثبت یا منفی آن‌ها به دانشگاه و میزان رضایت یا نارضایتی آنان خواهد بود. بر این اساس، اصلی‌ترین مأموریت دانشگاه‌ها و مؤسسات و مراکز آموزش عالی، بعد از انتقال دانش و کمک به رشد و به‌سازی همه‌جانبه دانشجویان، توجه به خواسته‌ها و انتظارات آن‌هاست. تحقق این امر منوط به فراهم آوردن شبکه‌ای گسترده از روابط مثبت و مشارکتی بین ذی‌نفعان آموزشی است که از آن با عنوان سرمایه اجتماعی یاد می‌شود (به نقل از امین‌بیدختی و همکاران ۱۳۹۳). همچنین مطالعات انجام‌گرفته مبین نقش و اهمیت هوش هیجانی در شئون مختلف زندگی، اعم از تحصیل و شغل و روابط اجتماعی، است (Wolff 2005). از جمله عوامل تأثیرگذار بر رضایت تحصیلی دانشجویان هوش هیجانی و سرمایه اجتماعی است.

تقویت سرمایه اجتماعی و توجه جدی به هوش هیجانی دانشجویان در امر آموزش می‌تواند به افزایش و تقویت رضایت تحصیلی دانشجویان منجر شود و رضایت از تحصیل می‌تواند به منزله شاخصی از کیفیت یادگیری و پیشرفت تحصیلی دانشجویان مؤثر باشد.

عصر حاضر عصر تغییر و تحولات شدید و شتابنده نام گرفته است. سازمان‌های مختلف، از جمله مؤسسات آموزشی، نیز در مسیر تندباد این تغییرات و تحولات قرار گرفته‌اند. این سازمان‌ها باید برای دوام و بقا و توسعه خود فلسفه وجودی خود را محقق سازند. سازمان‌ها، از جمله مؤسسات آموزشی، به منزله سیستم‌های باز اجتماعی، که با محیط زمینه‌ای و محیط تعاملی خود در تعامل فزاینده قرار دارند، برای محقق ساختن اهداف مد نظر خویش ناچارند خود را با این تغییرات و تحولات پرشتاب و بی‌سابقه هماهنگ کنند و برای بقای معنادار در جهت تغییر مطلوب خود و محیط هر چه بیشتر گام بردارند (جعفری ۱۳۹۷).

در پی عواملی چون افزایش تقاضا برای تحصیلات عالی، رواج دانشگاه‌های خصوصی، کاهش

بودجه دولت برای دانشگاه‌های دولتی، و افزایش رقابت در سطح آموزش عالی مفاهیمی مانند رضایت تحصیلی دانشجویان، وفاداری دانشجویان، هوش هیجانی، سرمایه اجتماعی و ... که در برنامه‌های استراتژیک دانشگاه‌ها به چشم نمی‌خورد، ناگهان، به عناصر اصلی بقای آن تبدیل شدند (Teeroovengadum et al 2019). رضایت تحصیلی عبارت است از حدی از احساسات و نگرش‌های مثبت که دانشجویان به رشته تحصیلی و دانشگاه خود دارند. رضایت تحصیلی بالای دانشجویان بدان معناست که وی واقعاً رشته‌اش را دوست دارد، احساس خوبی به آن دارد، و برای آن ارزش قائل است (فردوسی‌مازندرانی و گرامی‌پور، ۱۳۹۶). به‌رغم اهمیت بسیار زیاد سازه رضایت از تحصیل در تعلیم و تربیت، پژوهش‌های بسیار محدودی در این حوزه، به‌ویژه در سطح آموزش عالی، صورت گرفته است. بیشتر تحقیقات انجام‌شده به موفقیت تحصیلی پرداخته‌اند. با توجه به اینکه فقدان رضایت از تحصیل عدم کفایت اجتماعی-اقتصادی در آینده و افت عملکرد تحصیلی و در نتیجه عدم موفقیت اجتماعی دانشجویان در جامعه و افول سازندگی کشور را در پی دارد، شناسایی عوامل مؤثر بر آن می‌تواند گام مؤثری جهت فراهم آوردن زمینه رشد و موفقیت دانشجویان باشد. از جمله عواملی که می‌تواند بر ارزیابی افراد از شرایط تحصیلی یا بر میزان رضایت آن‌ها از تحصیل تأثیر بگذارد هوش هیجانی است.

در حال حاضر، از نظر متخصصان روانشناسی، بهره هوشی فقط ۴ درصد از سهم موفقیت در دنیای واقعی را به خود اختصاص داده است (سید کلان و همکاران ۱۳۹۶). علاوه بر این، دانشجویان با شایستگی عاطفی بالاتر اهداف علمی بالاتر و سطوح بالاتری از نظم، انگیزش، قدرت کنترل استرس، سازمان‌دهی وظایف، یادگیری، و درجات علمی را انعکاس داده‌اند (Costa & Faria 2015). هوش هیجانی ماهیت پویا دارد و می‌توان از طریق تعلیم و تربیت، مربیگری هدفمند، ابتکار عمل، توسعه و رشدیافتگی سطح آن را ارتقا داد؛ چون همبستگی بالایی میان موفقیت‌های شغلی و زندگی فردی با هوش هیجانی وجود دارد (Kapur & Rawa 2016).

سرمایه اجتماعی مجموعه‌ای از هنجارها، شبکه‌ها، و اعتماد اجتماعی موجود در یک سیستم دانشگاهی است که همچون یک نیروی ارتباطی قوی کل سیستم و عناصر آن را با هم مرتبط می‌کند و از طریق سهولت‌بخشی به همیاری بین گروه‌ها و کاهش هزینه‌های مبادله به تقویت رفتارهای همیارانه و نشر دانش و نوآوری، توسعه مسئولیت‌پذیری، و در نهایت جلب رضایت دانشجویان از

جنبه‌های مختلف آموزشی و دانشگاهی منجر می‌شود (ترکزاده و محترم ۱۳۹۳). نوواک^۱ و همکارانش (۲۰۱۸) طی تحقیق خود نشان دادند کودکانی که در سن مدرسه از هر سه منبع (والدین، همسالان، معلمان) حمایت بالایی دریافت می‌کنند، برخلاف کودکانی که هیچ منبع حمایتی ندارند یا فقط از یک یا دو منبع حمایت می‌شوند، در مدرسه بهتر حضور دارند، از مدرسه رضایت بیشتری دارند، بیشتر مشارکت و مطالعه می‌کنند، و از رفتارهای مشکل‌ساز اجتناب می‌کنند.

پیشینه تحقیق

هوش هیجانی و رضایت تحصیلی

هوش هیجانی توانایی کنترل احساس‌ها و هیجان‌های خویش و دیگران، تشخیص احساس‌ها و هیجان‌ها در خود و دیگران و استفاده از این اطلاعات برای هدایت، تفکر و اقدام‌های خود فرد است (Gong et al 2019). هوش هیجانی مجموعه‌ای از مهارت‌های غیرشناختی است که بر توانایی افراد برای پاسخ‌گویی موفقیت‌آمیز به نیازها و فشارهای محیطی تأثیر می‌گذارد (Bar-on 1997). هوش هیجانی به معنای توانایی نظارت بر احساسات خود و دیگران، تفکیک احساسات مختلف و برچسب‌گذاری مناسب آن‌ها، و استفاده از اطلاعات عاطفی برای هدایت تفکر و رفتار و مدیریت احساسات به منظور سازگاری با محیط یا دستیابی به یک هدف است (Wijekoon et al 2017). در واقع هوش هیجانی شامل مجموعه‌ای از هیجان‌ات و توانمندی‌هایی است که به ما کمک می‌کند بتوانیم در برابر عوامل و فشارهای محیطی پاسخی مناسب ارائه دهیم. همچنین سبب عملکرد بهتر ما در حیطه خودآگاهی، آگاهی اجتماعی، مدیریت رابطه، و خودمدیریتی می‌شود (سالاری‌پور و همکاران ۱۳۹۷). هوش هیجانی توانایی ما را در کنار آمدن موفقیت‌آمیز با دیگران توأم با احساسات درونی منعکس می‌سازد (Bar-on 2015). گلمن^۲ (۲۰۰۹) بر آن بود که توانایی‌های شخصی و بین‌شخصی (هوش هیجانی) نسبت به هوش شناختی در موفقیت‌های شخصی و اجتماعی و حرفه‌ای افراد اهمیت بیشتری دارد (Apte & Khandagle 2016). وی همچنین بر این باور بود که هوش و استعداد فقط می‌تواند ۲۰ درصد در موفقیت فرد نقش داشته باشد و ۸۰ درصد بقیه به عوامل دیگری، از جمله هوش هیجانی افراد، مربوط می‌شود (Alfonso & et al 2016).

1. Novak
2. Golman

شیخ‌الاسلامی و احمدی (۱۳۹۰) با تحقیقی، تحت عنوان «رابطه هوش هیجانی و رضایت از تحصیل در دانش‌آموزان»، به این نتیجه دست یافتند که میان هوش هیجانی و خلاقیت بین دانش‌آموزان دوره متوسطه رابطه معنادار وجود دارد. نوغانی و همکارانش (۱۳۹۴) در پژوهشی، با عنوان «بررسی همبستگی هوش هیجانی و رضایت تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی تهران»، نشان دادند رابطه‌ای مثبت و مستقیم بین هوش هیجانی و رضایت تحصیلی وجود دارد. بر اساس ضریب استاندارد بتا با هر واحد تغییر در واریانس هوش هیجانی به اندازه پنج واحد در واریانس رضایت تحصیلی تغییر ایجاد می‌کند. سیدکلان و همکارانش (۱۳۹۶) به بررسی فراتحلیل رابطه هوش هیجانی و پیشرفت تحصیلی در پایگاه‌های اطلاعاتی فارسی‌زبان پرداختند. نتیجه تحقیق نشان داد رابطه بین هوش هیجانی و پیشرفت تحصیلی معنادار است. آرکیوجو^۱ و اکستریما (۲۰۱۷) در پژوهشی تحت عنوان «رضایت تحصیلی در دانشگاه: رابطه بین هوش هیجانی و درگیری دانشگاهی»، والیان^۲ و همکارانش (۲۰۱۸) در پژوهشی با عنوان «ارتباط بین هوش هیجانی و رضایت آکادمیک در دانش‌آموزان دندان‌پزشکی»، کینگ^۳ و چن (۲۰۱۹) در پژوهش تحت عنوان «عواطف در آموزش: بینش‌های آسیایی درباره نقش احساسات در یادگیری و تدریس» مستقیم و غیرمستقیم بر تأثیر مثبت و معناداری هوش هیجانی روی رضایت و موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان و دانشجویان صحنه گذاشته‌اند. بر این اساس فرضیه اول تحقیق بدین شرح ارائه می‌شود:

فرضیه ۱: هوش هیجانی بر رضایت تحصیلی دانشجویان دانشگاه محقق اردبیلی تأثیرگذار است.

سرمایه اجتماعی و رضایت تحصیلی

از نظر بوردیو^۴ (۱۹۸۶)، سرمایه اجتماعی عبارت است از مجموع منابع واقعی یا بالقوه که با داشتن شبکه‌ای بادوام از روابط کم‌وبیش نهادینه‌شده از آشنایی یا شناخت متقابل به دست می‌آید (Mishra, 2020).

محققان از زوایای متفاوت به طبقه‌بندی ابعاد سرمایه اجتماعی پرداخته‌اند که از آن‌ها می‌توان به

-
1. Urquijo
 2. Valian
 3. King
 4. Boudieu

قابلیت اعتماد، مشارکت و رهبری مدنی، بخشش و روحیه داوطلبی، توانایی برقراری روابط اجتماعی غیررسمی، تنوع در معاشرت‌ها و دوستی‌ها، مشارکت سیاسی، مشارکت مذهبی، عدالت در مشارکت مدنی و گروه‌ها و شبکه‌ها، اعتماد، همکاری، پیوستگی و انسجام، و توانمندسازی اشاره کرد (Lumsden 2006). هم سرمایه اجتماعی خانوادگی هم محله‌ای نقشی مهم در کسب دانش کودکان و مشارکت در ارتباطات عمومی دارند. به نظر می‌رسد وقتی کودک به طور عمده در خانواده رشد می‌کند، عناصر سرمایه اجتماعی خانواده، مانند اعتماد و شبکه‌ها، تأثیر مثبت در انتخاب، موفقیت‌ها و عملکرد مدرسه در کودک دارد (Novak et al 2018). زو^۱ و همکارانش (۲۰۱۸) در پژوهشی، با عنوان «بررسی روابط بین سرمایه اجتماعی، تجربه احساسات، و رضایت از زندگی برای جامعه پایدار»، نشان دادند که سرمایه اجتماعی تأثیر مثبت و معناداری بر رضایت از زندگی می‌گذارد. معصوم‌پرست و همکارانش (۱۳۹۸) با ارائه مدل علی‌بهزیستی روان‌شناختی مبتنی بر سرمایه اجتماعی از طریق نقش واسطه‌ای هوش هیجانی در کارکنان آموزش نشان دادند مدل پیش‌بینی بهزیستی روان‌شناختی بر اساس سرمایه اجتماعی با توجه به نقش واسطه‌ای هوش هیجانی بر اساس داده‌های تجربی از تناسب مطلوبی برخوردار است.

کردی و غضنفری (۱۳۹۴) در پژوهشی، تحت عنوان «تبیین جامعه‌شناختی رابطه میزان سرمایه اجتماعی خانواده با موفقیت تحصیلی فرزندان»، نشان دادند سرمایه اجتماعی درون خانواده (ارتباطات درون‌خانوادگی) در رتبه اول تأثیرگذاری بر موفقیت تحصیلی فرزندان است و سپس سرمایه اجتماعی بیرون خانواده (ارتباطات برون‌خانوادگی) حائز اهمیت است. همچنین جعفری (۱۳۹۷) در پژوهشی تحت عنوان «ارزیابی اثرات سرمایه اجتماعی بر رضایت تحصیلی از دیدگاه دانشجویان»، اوزان^۲ و همکارانش (۲۰۱۷) در پژوهشی تحت عنوان «تأثیر عناصر سرمایه اجتماعی بر رضایت شغلی و میزان تحرک معلمان»، میسرا (۲۰۲۰) در پژوهشی تحت عنوان «شبکه‌های اجتماعی، سرمایه اجتماعی، حمایت اجتماعی، و موفقیت تحصیلی در آموزش عالی؛ یک بررسی منظم و با تمرکز ویژه دانشجویان کمتر معرفی شده»، نوواک و همکارانش (۲۰۱۸) در پژوهشی تحت عنوان «آیا سرمایه اجتماعی در دانش‌آموزان دبیرستانی لیتوانی با پیشرفت تحصیلی مرتبط

1. Zou
2. Özan

است؟» بر نقش سرمایه اجتماعی در رضایت تحصیلی تأکید داشته‌اند. بر این اساس فرضیه دوم تحقیق بدین شرح ارائه می‌شود:

فرضیه ۲: سرمایه اجتماعی بر رضایت تحصیلی دانشجویان دانشگاه محقق اردبیلی تأثیرگذار است.

هوش هیجانی و سرمایه اجتماعی

سرمایه اجتماعی به دلیل فوایدی که دارد جایگاهی عالی در دیدگاه‌های اجتماعی، اقتصادی، و سیاسی به دست آورده است. با توجه به کارکردهای مثبت سرمایه اجتماعی، شناخت منابع و راهکارهای تقویت آن پیامدهای مفیدی برای جامعه خواهد داشت. در این میان توجه به بسترهای روان‌شناختی، چون هوش هیجانی، مهم‌ترین آن‌هاست (زارعی‌متین و همکاران ۱۳۹۴). هوش هیجانی، به منزله یک توانایی فردی، ارتباط نزدیکی با خلق سرمایه اجتماعی دارد. هسته مرکزی سرمایه اجتماعی روابط است و هوش هیجانی نیز با اداره روابط خود با دیگران سروکار دارد. هوش هیجانی به طور گسترده هم به منزله یک ابزار بهبود سازمانی هم به مثابه وسیله‌ای برای حل مسائل و افزایش سرمایه اجتماعی پذیرفته شده است (فیروزی و کرمی ۱۳۹۵). شیائو^۱ (۲۰۲۰) در پژوهشی، با عنوان «تأثیر هوش هیجانی کارکنان بر رفتار نوآورانه آن‌ها با میانجی سرمایه اجتماعی داخلی»، نشان داد هوش هیجانی کارکنان ابعاد رفتار نوآورانه و سرمایه اجتماعی درونی کارمندان را ارتقا می‌دهد. وانگ^۲ در پژوهش خود با عنوان هوش هیجانی، پیچیدگی اطلاعات و عملکرد با نقش تعدیل‌گر تنوع اطلاعاتی، نشان داد هوش هیجانی توانایی اعضای تیم را برای درگیر کردن یکدیگر در تهیه اطلاعات افزایش می‌دهد و وقتی تیم‌ها از نظر اطلاعاتی متنوع باشند، منجر به عملکرد بهتر تیم می‌شود (Wang, 2015). گونگ و همکارانش (۲۰۱۹) در تحقیقی، با عنوان «تأثیر هوش هیجانی بر فرسودگی شغلی و عملکرد شغلی: اثر واسطه‌ای سرمایه روان‌شناختی»، به این نتیجه دست یافتند که هوش هیجانی کارکنان تأثیر پیش‌بینی مثبتی بر سرمایه روان‌شناختی و عملکرد شغلی می‌گذارد. سروار^۳ و همکارانش (۲۰۱۷) در تحقیقی، با عنوان «تأثیر سرمایه روان‌شناختی بر موفقیت پروژه با نقش میانجی هوش هیجانی در سازمان‌های ساختمانی پاکستان»،

1. Xiao
2. Wang
3. Sarwar

نشان دادند سرمایه روان‌شناختی با هوش هیجانی رابطه‌ای معنادار دارد و هوش هیجانی با موفقیت پروژه نیز رابطه مثبت دارد.

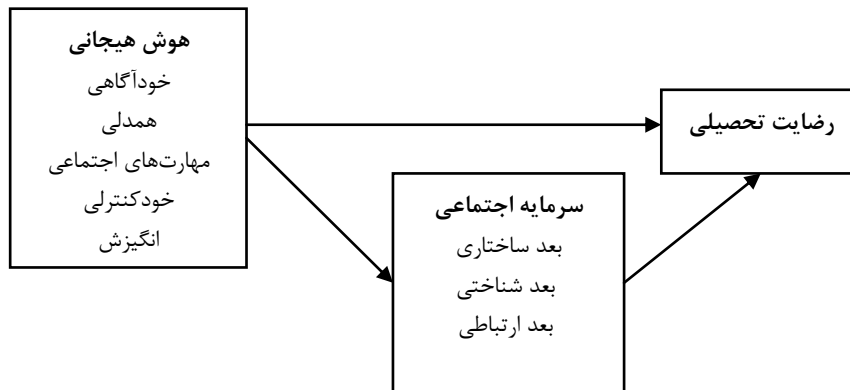
زارعی‌متین و همکارانش (۱۳۹۴) در پژوهشی، با عنوان «بررسی رابطه بین هوش عاطفی و سرمایه اجتماعی در تشکل‌های مردم‌نهاد (NGOs)»، نشان دادند بین هوش عاطفی و سرمایه اجتماعی رابطه مستقیم وجود دارد. فیروزی و کرمی (۱۳۹۵) در تحقیقی، تحت عنوان «بررسی نقش واسطه‌ای سرمایه اجتماعی در رابطه هوش هیجانی با خلاقیت»، به این نتیجه رسیدند که خلاقیت تحت تأثیر هوش هیجانی و سرمایه اجتماعی قرار دارد. سیفاللهی (۱۳۹۹) در پژوهشی، با عنوان «تحلیل اثر سرمایه اجتماعی بر فضیلت سازمانی با نقش میانجی مسئولیت اجتماعی»، نشان داد سرمایه اجتماعی بر فضیلت سازمانی تأثیر مثبت و معنادار می‌گذارد و بین ابعاد سرمایه اجتماعی اعتماد تأثیرگذارترین بعد بر فضیلت سازمانی است. مازونیوس^۱ و مازونیوس (۲۰۱۸) در مطالعه خود، با عنوان «ویژگی هوش هیجانی و سرمایه اجتماعی از نظر عاطفی کم‌هوش»، به این نتیجه رسیدند که اگرچه در بیشتر موارد قوی‌ترین سرمایه اجتماعی در اختیار افرادی است که نمره بالایی در هوش عاطفی دارند، هوش عاطفی پایین نیز ممکن است مزایایی داشته باشد. بر این اساس فرضیه سوم تحقیق بدین شرح ارائه می‌شود:

فرضیه ۳: هوش هیجانی بر میزان سرمایه اجتماعی بین دانشجویان دانشگاه محقق اردبیلی تأثیرگذار است.

فرضیه چهارم تحقیق نیز از حیث نوآوری در کار بدین صورت ارائه می‌شود:

فرضیه ۴: هوش هیجانی از طریق سرمایه اجتماعی بر رضایت تحصیلی دانشجویان دانشگاه محقق اردبیلی تأثیرگذار است.

نظر به پیشینه مطرح‌شده، مدل تحقیق در شکل ۱ قابل مشاهده است.

شکل ۱. چارچوب مدل مفهومی تحقیق

روش پژوهش

این پژوهش از حیث شیوه گردآوری داده‌ها توصیفی-پیمایشی از نوع تحلیل همبستگی است که در آن رابطه بین متغیرها بر اساس هدف پژوهش تحلیل می‌شود و به طور مشخص مبتنی بر روش معادلات ساختاری به کمک نرم‌افزار لیزرل است. جهت سنجش متغیر هوش هیجانی از پرسشنامه گلمن (۱۹۹۵)، دارای ۳۲ سؤال، با سازه‌های خودآگاهی، خودکنترلی، انگیزش، همدلی، مهارت‌های اجتماعی؛ برای اندازه‌گیری متغیر سرمایه اجتماعی از پرسشنامه ناهاپیت^۱ و گوشال (۱۹۹۸)، دارای ۲۰ سؤال، با سازه‌های بعد ساختاری، بعد شناختی، بعد ارتباطی؛ و جهت اندازه‌گیری متغیر رضایت تحصیلی از پرسشنامه احمدی (۱۳۸۸)، دارای ۲۹ سؤال، با سازه‌های رضایت از دانشگاه، رضایت از رشته تحصیلی، نگرش به تحصیل، رضایت از رفتار استادان استفاده شد. جهت سنجش روایی پرسشنامه روش صوری و محتوایی، روایی همگرا و واگرا، و تحلیل عاملی تأییدی به کار رفت. در تحلیل عاملی تأییدی پژوهشگر به دنبال تهیه مدلی است که فرض می‌شود داده‌های تجربی را بر پایه چند پارامتر نسبتاً اندک توصیف یا تبیین یا توجیه می‌کند. جهت ارزیابی پایایی نیز از آلفای کرونباخ استفاده شد. جامعه آماری تحقیق دانشجویان کارشناسی ارشد (۱۳۹۷ - ۱۳۹۸) دانشگاه محقق اردبیلی به تعداد ۲۶۷۴ نفر بودند و روش نمونه‌گیری تصادفی در دسترس بود و نمونه‌ای متشکل از ۳۳۶ نفر با استفاده از جدول مورگان پرسشنامه‌های تحقیق را تکمیل کردند و بازگرداندند.

1. Nahapiet

یافته‌های پژوهش

توصیف متغیرهای تحقیق

متغیرهای جمعیت‌شناختی و متغیرهای تحقیق در جدول‌های ۱ و ۲ ارائه شده است.

جدول ۱. اطلاعات جمعیت‌شناختی

سن	جنسیت	تعداد	متغیر
زیر ۲۵ سال	زن	۱۴۱	هوش هیجانی
۲۶ - ۳۰	مرد	۲۰۷	سرمایه اجتماعی
۳۱ - ۳۵	مجموع	۳۳۶	رضایت تحصیلی
۳۵ به بالا	متاهل ۱۲۹، مجرد ۲۰۷		

جدول ۲. توصیف متغیرهای تحقیق

تعداد	کمترین	بیشترین	میانگین	انحراف معیار	واریانس	متغیر
۳۳۶	۱/۹۳	۵	۳/۶۲۳۹	۰/۵۳۲۴۱	۰/۲۸۳	هوش هیجانی
۳۳۶	۲/۰۱	۴/۷۲	۳/۴۲۳	۰/۵۲۱۸۶	۰/۲۷۲	سرمایه اجتماعی
۳۳۶	۱/۳۷	۵	۳/۴۵۱۱	۰/۵۸۴۹۲	۰/۳۴۲	رضایت تحصیلی

آمار استنباطی

در بخش آمار استنباطی از آزمون‌های تحلیل عاملی تأییدی و روش مدل‌سازی معادلات ساختاری به کمک نرم‌افزار LISREL استفاده شد.

تحلیل عاملی تأییدی

در این بخش به بررسی مدل اندازه‌گیری تحقیق با استفاده از بررسی بار عاملی بین متغیرهای آشکار با متغیرهای مکنون پرداخته شد.

در جدول ۳ همه بارهای عاملی بیشتر از ۰/۵ است. بنابراین روایی مدل‌های اندازه‌گیری قابل قبول است که برازش مناسب مدل اندازه‌گیری را نشان می‌دهد.

جدول ۳. ضرایب بار عاملی سازه‌های مدل

رضایت تحصیلی		هوش هیجانی			
۷۹/۰	ESAT1.1	۸۰/۰	E.I3.3	۷۷/۰	E.I1.1
۷۷/۰	ESAT1.2	۸۰/۰	E.I3.4	۸۰/۰	E.I1.2
۸۲/۰	ESAT1.3	۷۹/۰	E.I3.5	۷۲/۰	E.I1.3
۸۴/۰	ESAT1.4	۷۶/۰	E.I3.6	۷۳/۰	E.I1.4
۷۲/۰	ESAT1.5	۷۶/۰	E.I3.7	۶۶/۰	E.I1.5
۸۱/۰	ESAT1.6	۸۲/۰	E.I4.1	۶۸/۰	E.I1.6
۸۴/۰	ESAT1.7	۷۱/۰	E.I4.2	۷۷/۰	E.I2.1
۸۱/۰	ESAT2.1	۸۲/۰	E.I4.3	۸۰/۰	E.I2.2
۷۷/۰	ESAT2.2	۸۰/۰	E.I4.4	۸۳/۰	E.I2.3
۷۶/۰	ESAT2.3	۶۳/۰	E.I4.5	۸۹/۰	E.I2.4
۷۳/۰	ESAT2.4	۶۸/۰	E.I4.6	۸۱/۰	E.I2.5
۸۱/۰	ESAT2.5	۸۰/۰	E.I5.1	۸۵/۰	E.I2.6
۷۳/۰	ESAT2.6	۸۵/۰	E.I5.2	۸۶/۰	E.I2.7
۶۶/۰	ESAT2.7	۶۹/۰	E.I5.3	۸۴/۰	E.I2.8
۷۳/۰	ESAT2.8	۶۲/۰	E.I5.4	۸۰/۰	E.I3.1
۷۷/۰	ESAT2.9	۶۸/۰	E.I5.5	۷۹/۰	E.I3.2
۷۳/۰	ESAT3.1	سرمایه اجتماعی			
۸۰/۰	ESAT3.2				
۷۲/۰	ESAT3.3				
۶۸/۰	ESAT3.4	۹۱/۰	SC2.1	۷۶/۰	SC1.1
۶۵/۰	ESAT3.5	۹۱/۰	SC2.2	۷۵/۰	SC1.2
۶۶/۰	ESAT3.6	۸۹/۰	SC2.3	۷۳/۰	SC1.3
۷۷/۰	ESAT3.7	۸۵/۰	SC2.4	۸۱/۰	SC1.4
۷۰/۰	ESAT4.1	۵۴/۰	SC2.5	۷۶/۰	SC1.5
۶۵/۰	ESAT4.2	۵۱/۰	SC2.6	۸۶/۰	SC1.6
۷۷/۰	ESAT4.3	۸۲/۰	SC3.1	۸۹/۰	SC1.7
۸۱/۰	ESAT4.4	۸۴/۰	SC3.2	۸۹/۰	SC1.8
۸۶/۰	ESAT4.5	۸۲/۰	SC3.3	۷۷/۰	SC1.9
۷۴/۰	ESAT4.6	۷۶/۰	SC3.4	۹۰/۰	SC1.10

پایایی سازگاری درونی یا آلفای کرونباخ و پایایی مرکب (CR)

برای سنجش پایایی از آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی استفاده شد. برای هر سه متغیر شاخص‌های آن‌ها بیشتر از ۰/۷ است. بنابراین، پایایی پرسشنامه تأیید می‌شود.

جدول ۴. ضرایب پایایی پرسشنامه

متغیر	آلفای کرونباخ $\alpha \geq 0.7$	پایایی ترکیبی $CR \geq 0.7$
هوش هیجانی	۰/۹۱۵	۰/۹۵۱
سرمایه اجتماعی	۰/۸۹۲	۰/۹۴۱
رضایت تحصیلی	۰/۹۲۰	۰/۹۳۲

روایی ابزار اندازه‌گیری: روایی همگرا و روایی واگرا

روایی همگرا به معنای همبستگی بالای دو ابزاری است که مفهوم را اندازه می‌گیرند. جهت بررسی روایی همگرا فورنل^۱ و لارکر (۱۹۸۱) متوسط واریانس استخراج‌شده (AVE) را به مثابه معیاری برای اعتبار همگرا، پیشنهاد کرده‌اند. حداقل مقدار AVE برابر با ۰/۵ بیانگر اعتبار همگرای کافی است.

جدول ۵. مقادیر متوسط واریانس استخراج‌شده AVE

متغیر	AVE
هوش هیجانی	۰/۵۹۷
سرمایه اجتماعی	۰/۶۵۰
رضایت تحصیلی	۰/۵۷۵

همان‌طور که در جدول ۵ مشاهده می‌شود همه مقادیر AVE برای همه متغیرهای تحقیق بزرگ‌تر از ۰/۵ است. بنابراین، می‌توان گفت مدل از روایی همگرای مطلوبی برخوردار است. منظور از روایی واگرا این است که آیتم‌ها یا معرف‌های مربوط به یک متغیر فقط همان متغیر را بسنجند. در تحلیل PLS بر اساس نظر فورنل و لارکر جذر AVE یک متغیر باید از میزان همبستگی آن

1. Fornell

متغیر با سایر متغیرهای تحقیق بزرگ‌تر باشد. در این مرحله ابتدا جذر مقادیر AVE را محاسبه و سپس مقادیر به دست آمده را روی قطر ماتریس (همبستگی متغیر مکنون^۱) جایگزین می‌کنیم.

جدول ۶. جذر مقادیر جذر متوسط واریانس استخراج شده

متغیرها	AVE	جذر مقادیر AVE
هوش هیجانی	۰/۵۹۷	۰/۷۷۳
سرمایه اجتماعی	۰/۶۵۰	۰/۸۰۶
رضایت تحصیلی	۰/۵۷۵	۰/۷۵۸

جدول ۷. میزان همبستگی بین متغیرها و جذر متوسط واریانس استخراج شده

هوش هیجانی	سرمایه اجتماعی	رضایت تحصیلی
		رضایت تحصیلی
	۰/۸۰۶	۰/۳۹۲
۰/۷۷۳	۰/۶۷۶	۰/۳۰۲
		سرمایه اجتماعی
		هوش هیجانی

در جدول همبستگی متغیرها با یکدیگر، همان‌طور که مشاهده می‌شود، مقادیر جذر AVE قرارگرفته روی قطر ماتریس همبستگی از مقادیر همبستگی آن متغیر با سایر متغیرها بزرگ‌تر است که مناسب بودن روایی و آگرایی مدل اندازه‌گیری را نشان می‌دهد.

مدل نهایی

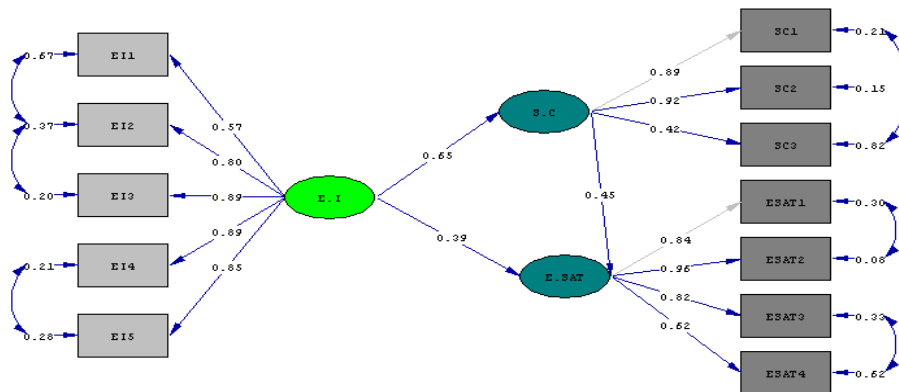
در این پژوهش جهت آزمون مدل و فرضیه‌ها از مدل‌سازی معادلات ساختاری و نرم‌افزار لیزرل استفاده شد. عناوین اختصاص یافته به متغیرهای پژوهش در جدول ۸ تشریح می‌شود.

جدول ۸. عنوان متغیرها در مدل

متغیر	عنوان در مدل
هوش هیجانی	E.I
سرمایه اجتماعی	S.C
رضایت تحصیلی	E.SAT

بررسی مدل تحقیق در حالت استاندارد

نمودار ۱ بیانگر میزان تأثیر متغیرها بر یکدیگر است.

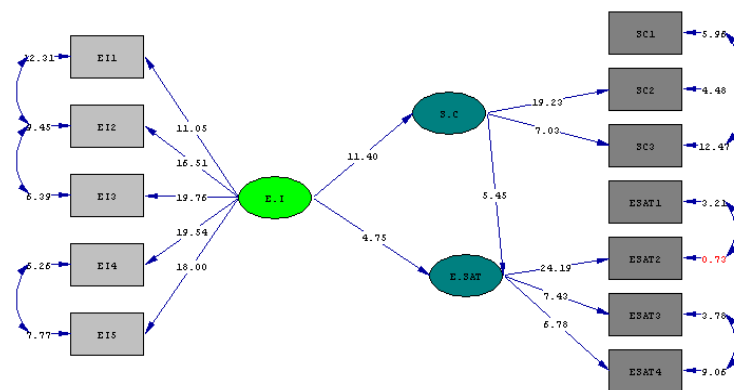

Chi-Square=109.89, df=45, P-value=0.00000, RMSEA=0.066

نمودار ۱. آزمون مدل تحقیق (حالت استاندارد)

بررسی مدل تحقیق در حالت اعداد معناداری

با استفاده از این حالت می‌توان به معنادار بودن ارتباط بین متغیرهای تحقیق پی برد. در این حالت اعدادی معنادار خواهند بود که خارج از بازه $1/96$ و $-1/96$ باشند. به این معنی که اگر در آزمون t عددی بین $1/96$ و $-1/96$ باشد بی‌معنا خواهد بود.

Chi-Square=109.89, df=45, P-value=0.00000, RMSEA=0.066

نمودار ۲. آزمون مدل تحقیق (حالت اعداد معناداری)

بررسی شاخص‌های معناداری و برازش مدل کلی تحقیق

جدول ۹ معرف انواع شاخص‌های برازش و معناداری مدل است. با توجه به نتایج به دست آمده می‌توان گفت مدل تحقیق از نظر شاخص‌های معناداری و برازش تأیید می‌شود.

جدول ۹. شاخص‌های معناداری و برازش مدل

نام شاخص	اختصار	بrazنده است اگر	میزان در مدل به دست آمده	نتیجه
ریشه میانگین مربعات خطای برآورد	RMSEA	کوچک‌تر از ۰/۰۸ باشد	۰/۰۶۶	تأیید
کای اسکور به درجه آزادی	$\frac{\chi^2}{d_f}$	مساوی یا کوچک‌تر از ۳ باشد	۲/۴۴۲	تأیید
شاخص نیکویی برازش	GFI	بزرگ‌تر از ۰/۹ باشد	۰/۹۳	تأیید
شاخص برازش هنجارنشده	NNFI	بزرگ‌تر از ۰/۹ باشد	۰/۹۴	تأیید
شاخص برازش هنجارنشده	NFI	بزرگ‌تر از ۰/۹ باشد	۰/۹۳	تأیید
شاخص برازش تطبیقی	CFI	بزرگ‌تر از ۰/۹ باشد	۰/۹۷	تأیید
شاخص برازش افزایشی	IFI	بزرگ‌تر از ۰/۹ باشد	۰/۹۷	تأیید

آزمون فرضیه‌ها

جدول ۱۰. نتایج فرضیه‌های تحقیق

فرضیه پژوهش	T-Value	ضریب مسیر استاندارد	نتیجه آزمون
H ₁ هوش هیجانی ← رضایت تحصیلی	۴/۷۵	۰/۳۹	تأیید
H ₂ سرمایه اجتماعی ← رضایت تحصیلی	۵/۴۵	۰/۴۵	تأیید
H ₃ هوش هیجانی ← سرمایه اجتماعی	۱۱/۴۰	۰/۶۵	تأیید

آزمون نقش میانجی‌گری سرمایه اجتماعی

برای آزمون میانجی‌گری از آزمون سوبل استفاده شده است. آزمون سوبل یکی از رویکردهای پرکاربرد در قبول یا رد فرضیات مربوط به نقش میانجی یک متغیر است. آزمون سوبل به کمک رابطه ۱ انجام می‌شود:

$$Z - \text{Value} = \frac{a * b}{\sqrt{(b^2 * s_a^2) + (a^2 * s_b^2) + (s_a^2 * s_b^2)}} = 4.405 \quad (1)$$

در رابطه ۱، a ضریب مسیر میان متغیر مستقل و میانجی، b ضریب مسیر میان متغیر میانجی و وابسته، Sa خطای استاندارد مسیر متغیر مستقل و میانجی، Sb خطای استاندارد مسیر متغیر میانجی و وابسته است.

جدول ۱۱. مقادیر مربوط به آزمون سوپل فرضیه چهارم

مقادیر	پارامترها
۰/۶۵	ضریب مسیر میان متغیر مستقل و میانجی
۰/۴۵	ضریب مسیر میان متغیر میانجی و وابسته
۰/۰۸۸	خطای استاندارد مسیر متغیر مستقل و میانجی
۰/۰۸۲	خطای استاندارد مسیر متغیر میانجی و وابسته

مجموع نتایج نشان می‌دهد آماره Z برای نقش میانجی سرمایه اجتماعی در رابطه هوش هیجانی و رضایت تحصیلی دانشجویان دانشگاه محقق اردبیلی معنادار است. چون خارج از بازه ۱/۹۶ و ۱/۹۶- است. بنابراین، میانجی‌گری سرمایه اجتماعی پذیرفته می‌شود.

برای تعیین شدت اثر غیرمستقیم از طریق میانجی از آماره‌ای به نام VAF استفاده می‌شود که مقداری بین ۰ تا ۱ را اختیار می‌کند. هر چه این مقدار به ۱ نزدیک‌تر باشد قوی‌تر بودن تأثیر میانجی را نشان می‌دهد. در واقع این مقدار اثر غیرمستقیم به اثر کل را می‌سنجد. این مقدار از طریق رابطه ۲ محاسبه می‌شود.

$$VAF = \frac{a \times b}{(a \times b) + c} \quad (2)$$

در رابطه ۲، a ضریب مسیر میان متغیر مستقل و میانجی، b ضریب مسیر میان متغیر میانجی و وابسته، c ضریب مسیر میان متغیر مستقل و وابسته است.

جدول ۱۲. نتایج تحلیل آزمون فرضیه چهارم پژوهش

نتیجه آزمون	آماره VAF	ضریب مسیر استاندارد	T-sobel	فرضیه پژوهش
تأیید	۰/۴۲۸	۰/۲۹۲	۴/۴۰۵	رضایت تحصیلی ← سرمایه اجتماعی ← هوش هیجانی

بحث، نتیجه، پیشنهادهای کاربردی

امروزه دانشجویان به دلیل نقش مهمی که در اداره آینده کشور بر عهده خواهند داشت یکی از قشرهای تعیین کننده جامعه‌اند. این موضوع زمانی اهمیت پیدا می‌کند که بدانیم، طبق آمار و ارقام رسمی و معتبر، ایران یک کشور جوان است. دلیل اهمیت بررسی موضوع طرح شده این است که سنجش میزان رضایت از تحصیل دانشجویان می‌تواند پایه و مبنایی برای ارزیابی عملکرد دانشگاه‌ها و شاخصی برای سنجش میزان موفقیت آن‌ها در دستیابی به اهدافشان میان رقبای فراوان و سرسخت باشد.

بررسی نتیجه آزمون فرضیه اول نشان می‌دهد هوش هیجانی بر رضایت تحصیلی دانشجویان دانشگاه محقق اردبیلی تأثیرگذار و میزان این تأثیر برابر با ۰/۳۹ است. نتیجه فرضیه حاضر با نتایج پژوهش شیخ‌الاسلامی و احمدی (۱۳۹۰)، نوغانی و همکارانش (۱۳۹۴)، سیدکلان و همکارانش (۱۳۹۶)، فردوسی مازندرانی و همکارانش (۱۳۹۶)، آرکیوجو و اکستیرما (۲۰۱۷)، والیان و همکارانش (۲۰۱۸)، و کینگ و چن (۲۰۱۹) مطابقت دارد. نظر بر این است هوش هیجانی عاملی مؤثر و تعیین کننده در برآوردهای زندگی واقعی دانشجویان- مانند موفقیت در تحصیل، موفقیت در شغل، روابط بین‌شخصی- و به طور کلی سلامت آن‌هاست؛ طوری که برنامه‌های پیشگیری مبتنی بر یادگیری کنترل هیجانی و روابط اجتماعی توانسته است به تغییرات ارزشمند و مثبتی در این زمینه منجر شود. پیشنهاد می‌شود مسئولان دانشگاه با ایجاد کارگاه‌های آموزشی قابلیت‌های خودآگاهی، خودمدیریتی، مهارت‌های اجتماعی، و سامان‌دهی روابط را در دانشجویان بهبود بخشند. همچنین با ارائه پروژه‌های گروهی به دانشجویان موجب تقویت روابط بین آن‌ها شوند و حس همیاری و تعاون را در آن‌ها افزایش دهند.

بررسی نتیجه آزمون فرضیه دوم نشان می‌دهد سرمایه اجتماعی بر رضایت تحصیلی دانشجویان دانشگاه محقق اردبیلی تأثیرگذار و میزان این تأثیر برابر با ۰/۴۵ است. نتیجه فرضیه حاضر با نتایج پژوهش جعفری (۱۳۹۷)، اوزان و همکارانش (۲۰۱۷)، و میسرا (۲۰۲۰) مطابقت دارد؛ اما با نتیجه پژوهش ترکزاده و محترم (۱۳۹۳) مطابقت ندارد. چون تحقیق آن‌ها نشان داد بین سرمایه اجتماعی گروه‌های آموزشی دانشگاه و رضایت تحصیلی دانشجویان رابطه منفی وجود دارد. در زمینه آموزش

عالی سرمایه اجتماعی از اهمیتی ویژه برخوردار است. چون با گذار دانش‌آموزان از دبیرستان به دانشگاه آن‌ها در محیط‌های شخصی و اجتماعی پیرامون خود با تغییرات بسیار مواجه می‌شوند. بر این اساس، مدیران و مسئولان آموزشی باید با زمینه‌سازی فرهنگ کار گروهی و جوی مملو از اعتماد و حمایت از سیستم‌های منعطف و پویای آموزشی توانمندسازی دانشجویان، انگیزه مشارکت‌های اجتماعی، و توانایی انعطاف‌پذیری اجتماعی آنان را ارتقا دهند و موجب افزایش میزان سرمایه اجتماعی در دانشگاه‌ها شوند و از این طریق رضایت تحصیلی آنان را فراهم آورند.

بررسی نتیجه آزمون فرضیه سوم نشان می‌دهد هوش هیجانی بر میزان سرمایه اجتماعی بین دانشجویان دانشگاه محقق اردبیلی تأثیرگذار و میزان این تأثیر برابر با ۰/۶۵ است. نتیجه فرضیه حاضر با نتایج پژوهش غریبی و قلی‌زاده (۱۳۹۰)، زارعی‌متین و همکارانش (۱۳۹۴)، فیروزی و کرمی (۱۳۹۵)، و بروکس^۱ و مویا نافوخو (۲۰۰۸) مطابقت دارد. این محققان در زمینه ارتباط بین هوش هیجانی و سرمایه اجتماعی این‌گونه استدلال کرده‌اند که هسته مرکزی سرمایه اجتماعی روابط است و هوش هیجانی نیز با مدیریت روابط فرد با دیگران سروکار دارد. بنابراین هوش هیجانی ضمانت‌نامه سرمایه اجتماعی است. برای شکل‌گیری سرمایه اجتماعی (یا برقراری ارتباط) وجود حداقل دو نفر لازم است و این افراد باید از یک سری ویژگی‌های فردی برخوردار باشند. توانایی کنترل هیجانات در زمان‌ها و موقعیت‌های مختلف فرد را قابل پیش‌بینی می‌کند و این قابلیت سبب می‌شود دیگران به او اعتماد کنند. این اعتماد به تقویت رابطه می‌انجامد و بعد ارتباطی سرمایه اجتماعی را تقویت می‌کند. مطالعات نشان می‌دهد داشتن هوش هیجانی باعث می‌شود دانشجویان تلاش کنند اهداف خود را با اهداف و چشم‌انداز دانشگاه هم‌سو و هم‌جهت سازند. از سوی دیگر، دانشجویان با هوش هیجانی بالا قادرند با سایر دانشجویان در رشته‌ها و واحدهای دیگر رابطه برقرار کنند و شبکه‌های اجتماعی را به وجود آورند.

بررسی نتیجه آزمون فرضیه چهارم نشان می‌دهد هوش هیجانی از طریق سرمایه اجتماعی بر رضایت تحصیلی دانشجویان دانشگاه محقق اردبیلی تأثیرگذار و میزان این تأثیر برابر با ۰/۲۹۲ است. همچنین با توجه به میزان به‌دست‌آمده برای آماره VAF مشاهده می‌شود که ۴۲/۸ درصد از

تأثیر هوش هیجانی بر رضایت تحصیلی از طریق سرمایه اجتماعی تبیین می‌شود. فرضیه چهارم جنبه نوآوری پژوهش است و برای مقایسه منبع مطالعاتی پیشنهادی برای آن وجود نداشت. به محققان آینده پیشنهاد می‌شود انواع دیگر هوش مانند هوش فرهنگی، هوش اجتماعی، هوش معنوی، هوش استراتژیک را همراه متغیر انگیزش تحصیلی به منزله متغیر میانجی یا تعدیلگر در رابطه بین هوش هیجانی و رضایت تحصیلی دانشجویان به کار گیرند.

منابع

۱. امین بیدختی، علی اکبر؛ سکینه جعفری؛ نصرالله نوروزی؛ معصومه خسروی نیا (۱۳۹۳). «تأثیر سرمایه اجتماعی بر رضایت تحصیلی»، *مطالعات برنامه ریزی آموزشی*، ۲(۳)، صص ۱۰۷ - ۱۳۸.
۲. ترکزاده، جعفر؛ معصومه محترم (۱۳۹۳). «بررسی رابطه نوع ساختار سازمانی دانشگاه و سرمایه اجتماعی گروه‌های آموزشی با رضایت تحصیلی دانشجویان دانشگاه شیراز»، *جامعه‌شناسی کاربردی*، ش ۵۳، صص ۱۷۵ - ۱۹۴.
۳. جعفری، محمدرضا (۱۳۹۷). «ارزیابی اثرات سرمایه اجتماعی بر رضایت تحصیلی از دیدگاه دانشجویان پردیس شهید بهشتی زنجان دانشگاه فرهنگیان»، اولین کنفرانس ملی توسعه پایدار در علوم تربیتی و روان‌شناسی ایران.
۴. زارعی متین، حسن؛ علی اکبر قنبری؛ مرضیه قانع (۱۳۹۴). «بررسی رابطه هوش عاطفی و سرمایه اجتماعی در تشکلهای مردم‌نهاد (NGOs)»، *مدیریت سرمایه اجتماعی*، ۲(۱)، صص ۱ - ۲۲.
۵. سالاری پور، سید مولود؛ غلام حسین مکتبی؛ سیروس عالی پور بیرگانی (۱۳۹۷). «رابطه هوش هیجانی و جهت گیری دینی با اضطراب مرگ در کارکنان مرد بازنشسته شرکت صنایع فولاد خوزستان شهر اهواز»، *فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی*، ۹(۲۳)، صص ۹۹ - ۱۱۷.
۶. سیدکلان، سید محمد؛ صادق ملکی آوارسین، حسین نجفی (۱۳۹۶). «فرا تحلیل رابطه هوش هیجانی و پیشرفت تحصیلی در پایگاه‌های اطلاعاتی فارسی زبان»، *آموزش و ارزشیابی*، ۱۰(۴۰)، صص ۱۲۹ - ۱۴۹.
۷. سیف‌اللهی، ناصر (۱۳۹۹). «تحلیل اثر سرمایه اجتماعی بر فضیلت سازمانی با نقش میانجی مسئولیت اجتماعی»، *مدیریت سرمایه اجتماعی*، د ۷، ش ۲، صص ۱۷۱ - ۱۹۴.
۸. شیخ‌الاسلامی، راضیه؛ ساره احمدی (۱۳۹۰). «رابطه هوش هیجانی و رضایت از تحصیل در دانش‌آموزان»، *علوم رفتاری*، ۵(۲)، صص ۱۳۵ - ۱۴۲.
۹. فردوسی مازندرانی، سکینه؛ گرامی پور، مسعود (۱۳۹۶). مدل پردازی تاثیر هوش هیجانی بر رضایت از رشته تحصیلی در دانشجویان، *مطالعات روانشناسی و علوم تربیتی*. دوره سوم، شماره ۹، ۴۸-۵۷.

۱۰. فیروزی، محمدرضا؛ میثم کرمی (۱۳۹۵). «بررسی نقش واسطه‌ای سرمایه اجتماعی در رابطه هوش هیجانی با خلاقیت»، پژوهشی/ابتکار و خلاقیت در علوم انسانی، ۵(۴)، صص ۵۳ - ۷۸.
۱۱. کردی، حسین؛ شهربانو غضنفری (۱۳۹۴). «تبیین جامعه‌شناختی رابطه میزان سرمایه اجتماعی خانواده با موفقیت تحصیلی فرزندان»، جامعه‌شناسی کاربردی، ۲۶(۳)، صص ۱۶۱ - ۱۷۲.
۱۲. مهاجران، بهناز؛ ویدا فتاحی؛ سعید مهنا (۱۳۹۴). «رابطه هوش هیجانی و جهت‌گیری مذهبی با سلامت روان»، همایش ملی سوادآموزی و ارتقای سلامت.
۱۳. نوغانی، فاطمه؛ مهتاب بیات‌ریزی؛ زهره قربانی؛ طیب رمیم (۱۳۹۴). «بررسی همبستگی هوش هیجانی و رضایت تحصیلی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی تهران»، مجله دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تهران، ۷۳(۲)، ۱۱۶-۱۱۰.

References

- Alfonso, L., Zenasni, F., Hodzic, S., & Ripoll, P. (2016). "Understanding The Mediating Role of Quality of Work Life on the Relationship between Emotional Intelligence and Organizational Citizenship Behaviors", *Psychological Reports*, 118: 107-127.
- Amin-Beidakhti, A.A., Jafari, S., Khosravi-Nia, M., & Norouzi, N. (2014). "The effect of social capital on academic satisfaction", *Educational Planning Studies*, 2(3), pp. 107-138. (in Persian)
- Apte, S. & Khandagle, A. (2016). "Assess the Relation between Emotional Intelligence and Quality of Life among the Nursing Faculties", *The International Journal of Indian Psychology*, 4, pp. 133-140.
- Bar-on, R. (2015). Emotional and Social Intelligence: Insights from the Emotional Quotient Inventory (EQ - I), In Bar-on, R & Parkrr, D.A. (Eds), *The hand book of emotional intelligence*, San Francisco, California, jossey baass.
- Bar-On, R. (1997). *Bar-On Emotional Quotient Inventory*, Toronto, Multi-health systems.
- Bozionelos, G. & Bozionelos, N. (2018). Trait emotional intelligence and social capital: *The emotionally unintelligent may occasionally be better off*, 134(1), pp. 348-351.
- Brooks, K. & Muyia Nafukho, F. (2006). "Human resource development, social capital, emotional intelligence: Any link to productivity?", *Journal of European Industrial Training*, 30(2), pp. 117-128.
- Costa, A. & Faria, L. (2015). "The impact of Emotional Intelligence on academic achievement: A longitudinal study in Portuguese secondary school", *Learning and Individual Differences*, 37, pp. 38-47.
- Ferdowsi-Mazandarani, S. & Gramipour, M. (2017). "Modeling the effect of emotional intelligence on student satisfaction in the field of study", *Quarterly Journal of Futurology and Policy Studies*, 3(4), pp. 57-48. (in Persian)

10. Firouzi, M. & Karami, M. (2016). "Investigating the Relationship between Emotional Intelligence and Creativity with Mediating Role of Social Capital", *Journal of Education and Community Health*, 5(4), pp. 53-78. (in Persian)
11. Fornell, C. & Larcker, D. F. (1981). "Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error", *Journal of marketing research*, 18(1), pp. 39-50.
12. Ghazanfari, S. & Kordi, H. (2015). "Sociological Explanation of the Relationship between Family's Social Capital and Children's Educational Achievement", *Journal of Applied Sociology*, 26(3), pp. 161-172. (in Persian)
13. Golman, D. (1995). *Emotional intelligence: The theory in practice*, New York, Basic-Book.
14. Jarvis, P. (2007). "The Theory and Practice of Teaching", *British Journal of Educational Technology*, Vol. 38, No. 1, pp. 179-180.
15. Gong, Z., Chen, Y., & Wang, Y. (2019). "The Influence of Emotional Intelligence on Job Burnout and Job Performance: Mediating Effect of Psychological Capital", *Original Research Article*, 10, pp. 1-11. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.02707>.
16. Jafari, M.R. (2018). "Evaluating the effects of social capital on academic satisfaction from the perspective of students of Shahid Beheshti Campus in Zanjan", The first national conference on sustainable development in educational sciences and psychology in Iran. (in Persian)
17. King, R.B. & Chen, J. (2019). "Emotions in Education: Asian Insights on the Role of Emotions in Learning and Teaching", *Asia-Pacific Edu Res*, 28(4), pp. 279-281.
18. Mishra, S. (2020). "Social networks, social capital, social support and academic success in higher education: A systematic review with a special focus on 'underrepresented' students", *Educational Research Review*, 29, pp. 1-24.
19. Mohtaram, M. & torkzadeh, J. (2014). "A Study of the Relationship between Type of Organizational Structure of University and Departmental Social Capital with Students' Academic Satisfaction at Shiraz University", *Journal of Applied Sociology*, 25(1), pp. 175-194. (in Persian)
20. Nahapiet, J. & Ghoshal, S. (1998). "Social capital, intellectual capital, and the organizational advantage", *Academy of management review*, 23(2), pp. 242-266.
21. Novak, D., Emeljanovas, A., Mieziene, B., Antala, B., Stefan, L., & Kawachi, I. (2018). "Is Social Capital Associated with Academic Achievement in Lithuanian High-school Students? A Population-based Study", *ORIGINAL SCIENTIFIC PAPER*, pp. 1-7.
22. Noughani, F., Bayat-Rizi, M., Ghorbani, Z., & Ramim, T. (2015). "Correlation between emotional intelligence and educational consent of students of Tehran University of Medical Students", *Tehran Univ Med J.*, 73(2), pp. 110-116. (in Persian)
23. Özan, M.B., Özdemir, T.Y., & Yaraş, Z. (2017). "The Effects of Social Capital Elements on Job Satisfaction and Motivation Levels of Teachers", *European Journal of Education Studies*, 3(4), pp. 49-68.
24. Sheikholeslami, R. & Ahmadi, S. (2011). "The relationship between emotional intelligence and academic satisfaction in students", *International Journal of Behavioral Sciences*, 5(2), p. 135. (in Persian)
25. Salaripour, S.M., Maktabi, Gh.H., & Alipour-Birgani, S. (2018). "The relationship between emotional intelligence and religious orientation with death anxiety in retired

- male employees of Khuzestan Steel Industries Company in Ahvaz”, *Journal of Counseling and Psychotherapy Culture*, Allameh Tabatabai University, 9(23), pp. 117-99. (in Persian)
26. Sarwar, H., Nadeem, K., & Aftab, J. (2017). “The impact of psychological capital on project success mediating role of emotional intelligence in construction organizations of Pakistan”, *Journal of Global Entrepreneurship Research*, 2(7)1:13 DOI 10.1186/s40497-017-0080-4
27. Seifollahi, N. (2020). “Analysis of the effect of social capital on organizational virtue with the mediating role of social responsibility”, *Social Capital Management*, 7(2), pp. 171-194.
28. Seyed-Kalan, S., Maleki-Avarsin, S., & Najafi, H. (2018). “A Meta-Analysis of the Relationship between Emotional Intelligence and Academic Achievement in Persian Speakers Databases”, *Journal of Instruction and Evaluation*, 10(40), pp. 129-149. (in Persian)
29. Teeroovengadam, V., Nunkoo, R., Gronroos, CH., Kamalanabhan, T.J., & Seebaluck, A.K. (2019). “Higher education service quality, student satisfaction and loyalty Validating the HESQUAL scale and testing an improved structural model”, *Quality Assurance in Education*, 27(4), pp. 427-445.
30. Urquijo, I. & Extremera, N. (2017). “Academic satisfaction at university: the relationship between emotional intelligence and academic engagement”, *Electronic Journal of Research in Educational Psychology*, 15(43), pp. 553-573.
31. Valian, A., Madani, M. R., Ranjbar, T. K., Moravej Salehi, E., Farzad, A., & Bagheri, R. (2018). “Relationship between emotional intelligence and academic satisfaction in dental students and paramedic students”, *Annals of Dental Specialty*, Vol. 6(1), p. 48.
32. Willem, A., Buelens, M., & Jonghe, I.D. (2007). “Impact of Organizational Structure on Nurses’ Job Satisfaction”, *International Journal of Nursing Studies*, 44, pp. 1011–1020.
33. Wijekoon, C.N., Amaratunge, H., de Silva, Y., Senanayake, S., Jayawardane, P., & Senarath, U. (2017). “Emotional intelligence and academic performance of medical undergraduates: a cross-sectional study in a selected university in Sri Lanka”, *BMC Medical Education*, pp. 1-11.
34. Wang, Sh. (2015). “Emotional Intelligence, Information Elaboration, and Performance: The Moderating Role of Informational Diversity”, *Small Group Research*, 46(3), pp. 324–351.
35. Wolff SB. Emotional competence inventory (ECI) technical manual, Hay Company I, INC: 2005
36. Zaree-Matin, H., Ghanbari, A., & Qane, M. (2015). “The relationship between emotional intelligence and social Capital in Non- Governmental Organization (NGOs)”, *Social Capital Management*, 2(1), pp. 1-22. doi: 10.22059/jscm.2015.54087 (in Persian).
37. Zou, T., Su, Y., & Yaowu, W. (2018). “Examining Relationships between Social Capital, Emotion Experience and Life Satisfaction for Sustainable Community”, *Sustainability*, 10(8), 2651; <http://doi.org/10.3390/su10082651>.
38. XiaoI, N. (2020). Influence of emotional intelligence of employees on their Behavior and internal mediating effects of social capital, *Revista Argentina de Clínica Psicológica*, Vol. XXIX, N 2, pp. 1-8 DOI: 10.24205/03276716.2020.201